

Оксана Карашук,

молодший науковий співробітник,

Національна бібліотека України імені В. І. Вернадського

Голосіївський просп., 3, Київ, 03039, Україна

e-mail: karaoksana@ukr.net

ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-2929-3858>

ІНФОРМАЦІЙНО-АНАЛІТИЧНА ДІЯЛЬНІСТЬ В УМОВАХ РОСІЙСЬКОЇ АГРЕСІЇ

У статті наголошено на тому, що в умовах збройного вторгнення Російської Федерації в Україну, а також в умовах інформаційної війни проблема систематизації та захисту вітчизняного інформаційного простору набуває особливо гострого та вагомого значення. Прослідковано вплив на свідомість особистості за допомогою засобів масової інформації. Зазначено, що країна-агресор надає великого значення пропаганді та маніпуляціям у соціальних мережах. Зазначено, що інформаційно-аналітичні структури НБУВ відіграють вагомую роль у підготовці аналітичних продуктів, проведення моніторингу інформаційного простору, а виявлення загроз інформаційній безпеці дає якісну оцінку рівню інформаційного впливу на країну як у самій країні, так і поза її межами. Доведено, що стратегічним засобом у розвитку сучасного інформаційного суспільства є комунікація, завдяки якій суспільство отримує правдиву інформацію, а інформаційно-аналітична діяльність бібліотек має спрямовуватись на продукування сучасних інформаційних запитів користувачів.

Ключові слова: інформаційна війна, військова агресія, маніпуляція, інформаційна безпека, аналітична діяльність, інформаційно-аналітичні служби, пропаганда, зарубіжні ЗМІ, соціальні медіа, інформація, моніторинг.

В умовах повномасштабного збройного вторгнення Російської Федерації в Україну, а також в умовах інформаційної війни, які нині розгорнуті проти України з боку Росії, проблема систематизації та захисту вітчизняного медіапростору набула особливо гострого та вагомого значення. Інформаційний простір держави має працювати злагоджено та повинен виконувати свій призначений обов'язок кваліфіковано, навіть в умовах бойових дій, він є передумовою для розбудови громадянського суспільства. Збройна агресія на сьогодні перестає бути єдиним засобом завоювання й поширення

впливу. У сучасному світі інформаційне протистояння є не менш важливою складовою політичної боротьби. Російська Федерація вдається до агресії в усіх напрямках життєдіяльності країни: воєнному, політичному, економічному, соціальному, гуманітарному, інформаційному. Простежується активний вплив на свідомість особистості за допомогою засобів масової інформації. Зважаючи на те, що до цього часу триває військова та інформаційна агресія Росії проти України, вивчення питання медійного впливу та ефекту як зсередини, так і ззовні на суспільну думку, на настрої серед громадян є важливим та актуальним.

Крім того, важливим є аналіз інформаційного поля закордонних засобів масової інформації для розуміння зовнішнього вигляду України на світовій арені. Дослідження ролі ЗМІ в цьому процесі важливе для подальшого вироблення державної інформаційної політики, шляхів протистояння інформаційній агресії не лише в середині нашої країни, а й поза її межами, маніпуляції тощо. Сьогодні стає зрозумілим, що продуктивна та оперативна інформаційна діяльність може суттєво покращити прагнення держави щодо розв'язання конфліктних ситуацій. А також, навпаки, ігнорування інформаційних чинників, а часто й навмисна підміна інформації, здатні спровокувати радикальні зміни в настроях суспільства.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Питанням застосування інформаційних технологій з метою внутрішньої дестабілізації суспільства для отримання певного політичного інтересу деякими державами займалися у своїх працях як вітчизняні науковці, так і зарубіжні. Найбільш актуальними є дослідження А. Войціховського, Ю. Горбуліна, Є. Магди, Ю. Ніколаєць, Е. Джуліано, К. Джонес, Г. Мойнігана та ін. Дослідження інформаційного суспільства започатковане ще в працях Д. Белла, М. Кастельса, Е. Тоффлера, І. Масуди. Вплив громадської думки на політиків і суспільство, зокрема виявлення суспільних настроїв через моніторинг ЗМІ, почали вивчати Г. Алмонд та В. Липманн. Серед українських авторів, які зробили значний науковий внесок у дослідження інформаційного простору, інформаційної політики, державних комунікацій, інформаційної діяльності органів публічної влади, необхідно зазначити таких дослідників як В. Горовий, Т. Гранчак, М. Карашук, В. Куйбіда, А. Липенцев, С. Нужний, В. Тронь. Сучасні підходи до визначення стратегічних комунікацій і місця аналітичних підрозділів бібліотек у них, дослідження механізмів підтримки стійких інформаційних обмінів між суб'єктами суспільної діяльності, забезпечення умов для наповнення достовірною інформацією каналів її циркуляції, її аналітичне оброблення, вивчення кількісних та якісних характеристик стали результатами досліджень таких науковців, як В. Горовий,

Т. Гранчак, В. Пальчук, Ю. Половинчак, Л. Чуприна та ін. Значенням і місцем засобів масової інформації та комунікації в інформаційній війні в сучасному політичному суспільстві займалися такі науковці як Т. Ісакова, В. Конах, О. Лазоренко, О. Сенченко, Л. Євдоченко, Ю. Горбань, П. Шпига, І. Завадський, С. Морган, А. Клімбург, М. Лібікі, Дж. Браян, С. Томпсон та ін. Питання інформаційної безпеки нашої країни і формування механізму міжнародної кібербезпеки, а також певні аспекти вітчизняних проблем інформаційної безпеки аналізували Д. Безуглий, І. Арістова, І. Березовська, О. Дзьобань, Р. Калюжний, В. Ліпкан та ін. Питанням формування ефективного механізму правового регулювання протидії загрозам у кібернетичній сфері присвятили свої праці такі науковці: І. Сопілко, В. Куцаєв, Є. Живилю, В. Бурячок, С. Гнатюк та ін.

Мета статті – дослідити інформаційно-аналітичну діяльність в умовах російської агресії.

Завдання статті: з'ясувати місце та роль інформаційно-аналітичної діяльності в умовах російської агресії та охарактеризувати сучасний стан інформаційного простору України.

Виклад основного матеріалу. У наш час інформаційний простір стає додатковим полем бою у протистоянні між державами. В умовах воєнного стану нашої країни, як ніколи, особливо нагальним постало питання у потребі єдиної інформаційно правдивої політики. На сьогодні головним засобом у боротьбі України проти російської дезінформації та військової агресії є правдива інформація, яку потрібно доносити не лише до внутрішньої, а й до зарубіжної аудиторії.

Як зауважує В. Козьма, сьогодні в локальних збройних конфліктах відбувається суттєва трансформація арсеналів ведення війни. У наші дні ці конфлікти набули нових особливостей. Тепер всі без винятку конфлікти як важлива складова частина мають у собі протиборство конфлікуючих сторін в інформаційному просторі. Таке протиборство стає одним з найважливіших напрямів протидії сторін одна одній при виникненні міжнародних конфліктів і часто переростає в інформаційну війну [1]. Інформаційні технології під час розвитку мережевого суспільства мають вагомим значення для досягнення політичних цілей. Їх інтенсивний розвиток супроводжується виявленням нових загроз інтересам індивідуума чи держави в цілому, а також їх національній безпеці. Проаналізувавши воєнні події попередніх років, надамо визначне місце інформаційній пропаганді та дезінформації, які відігравали вагомим значення в генеруванні негативного образу противника, а також практикувалися для дезорієнтації та дестабілізації противника сил. В умовах повномасштабного вторгнення інформаційна війна –

це головний засіб нинішньої політики. Важливо наголосити на тому, що під час війни інформаційне поле також відіграє ключову роль, а кількість інформаційних потоків в умовах війни зростає в рази. Нині суспільство постійно отримує досить значну кількість інформації. На жаль, частина цієї інформації може продукуватися ворогом задля певної інформаційно-психологічної маніпуляції. Саме тому, задля підтримки національної безпеки, державі потрібно впроваджувати елементи захисту інформаційного простору, а також розробляти сукупність заходів, спрямованих на виявлення та протидію загроз для суспільства у цій сфері. В умовах російсько-української війни актуалізується вивчення проблеми інформаційної безпеки та розвиток інформаційного поля України.

Країна задля перемоги не тільки в інформаційній війні, а й під час збройного конфлікту повинна активно протидіяти кібератакам, інформаційним фейкам, знаходити відповіді та докази на маніпулятивну інформацію ворога. Також важливо продукувати власний контент, спрямований на власне населення, на зарубіжні країни, також на країну противника. Така протидія повинна працювати цілодобово. Яскравим прикладом використання інформаційного продукту як зброї є діяльність Російської Федерації, що веде війну проти нашої країни. Чи не головним методом цієї війни є інформаційна агресія, розв'язана Російською Федерацією з метою створення викривленої реальності та системи цінностей на користь агресора, послаблення та руйнування національної ідентичності і громадянської свідомості українців. Пропагандистські операції Росії характеризуються дестабілізацією інформаційно-комунікативного простору, застосуванням великої кількості джерел інформування з метою дискредитації та фейкового спростування правдивих повідомлень. Для прикладу агресивних інформаційних кампаній є створення та розповсюдження пропагандистських наративів. Таких як так звана доктрина «ДНР» «Русский Донбасс», просування змісту якої ґрунтується на тезах: «Донбас – історична частина Росії», «право розмовляти рідною мовою», «братовбивча війна на Донбасі» та ін. За допомогою таких інформаційних диверсій російські агресори намагаються змінити свідомість громадян, спотворити розуміння реальності та використати їх як безвольний ресурс у гібридній війні. Модель, що застосовується російськими пропагандистами, достатньо потужна. Сила її полягає у високій ресурсній забезпеченості, задіяності широкої мережі каналів передачі інформації. До того ж російські ЗМІ не опікуються правдивістю інформації, тому не витрачають часу на перевірку даних, вони самі створюють потрібні «новини», їх відповідність реальності абсолютно для них неважлива, головне, щоб досягалася поставлена мета

[2]. Саме тому, держава в інформаційному просторі зобов'язана захищати суспільство від маніпулятивної інформації ворога та координувати власну інформаційну систему, проводити власні інформаційно-психологічні маніпуляції, спрямовані проти ворога, а також доводити власні меседжі та спростовувати наративи супротивника на світовій арені (так би мовити, інформаційний та дипломатичний фронти). Отже, як було вище зазначено, держава має впроваджувати засоби щодо захисту інформаційного поля. Тому, серед напрямів інформаційної політики на перше місце виходить забезпечення інформаційної безпеки держави. Від початку запровадження на території України воєнного стану державні органи в Україні прийняли низку документів, присвячених забезпеченню інформаційної безпеки [3].

Так, зокрема, 12 березня 2022 р. Кабінет Міністрів України видав Постанову № 263 «Деякі питання забезпечення функціонування інформаційно-комунікаційних систем, електронних комунікаційних систем, публічних електронних реєстрів в умовах воєнного стану» [4], у якій запропонував міністерствам, іншим центральним та місцевим органам виконавчої влади, державним та комунальним підприємствам, установам, організаціям, що належать до сфери їх управління, для забезпечення належного функціонування інформаційних, інформаційно-комунікаційних та електронних комунікаційних систем, публічних електронних реєстрів, володільцями (держателями) та/або адміністраторами яких вони є, та захисту інформації, що обробляється в них, а також захисту державних інформаційних ресурсів, можуть вжити певних додаткових заходів. Також Постановою передбачено заборону використання хмарних ресурсів та/або центрів обробки даних, розташованих на тимчасово окупованій території України, або тих, що належать державі, визнаній Верховною Радою України державою-агресором чи державою-окупантом, або належать державі чи суб'єктам, діяльність яких підпадає під дію Закону України «Про санкції», щодо яких прийнято рішення про застосування санкцій в Україні та/або іншій державі та на територіях держав, які входять до митних та воєнних союзів з такими державами [3]. Зазначимо, що 18 березня 2022 р. було прийняте Рішення Ради національної безпеки і оборони «Щодо реалізації єдиної інформаційної політики в умовах воєнного стану» [5], у якому вирішено, що під час воєнного стану реалізація єдиної інформаційної політики є пріоритетним питанням національної безпеки, забезпечення якої реалізується шляхом об'єднання усіх загальнонаціональних телеканалів, програмне наповнення яких складається переважно з інформаційних та/або інформаційно-аналітичних передач на єдиній інформаційній платформі

стратегічної комунікації – цілодобовому інформаційному марафоні «Єдині новини #UАразом».

По суті, усі згадані вище заходи націлені на протиборство кібернетичним загрозам. Проте державна інформаційна політика під час війни не обмежується такою протидією. І тут варто відзначити визначальну роль у доступі населення до критично важливої інформації під час війни, яку виконують офіційні інформаційні канали в соціальних мережах, а також українські державні сервіси, реалізовані в таких застосунках, як, зокрема «Дія», «Київ цифровий» та застосунках, призначених для миттєвого оповіщення населення щодо повітряної тривоги та доведення іншої необхідної інформації. Безумовно, одним з важливих елементів інформування населення на сьогодні залишається телебачення [3]. Ще 18 березня було прийнято Рішення Ради національної безпеки і оборони «Про нейтралізацію загроз інформаційній безпеці держави» від 18.03.2022 р. [6], у якому затверджувалися заходи, спрямовані на безперебійне функціонування телемовлення.

На сьогодні Росія більше не має в Україні власних медіаресурсів, їх було нейтралізовано. Звідси, головним полем російської пропаганди та маніпуляції, поширення фейкової інформації стають, наприклад, соціальні мережі, месенджери і ютуб. Оскільки нині країна-агресор приділяє велику увагу веденню саме інформаційної війни і поширюючи пропаганду в соціальних мережах, то нині, під час військової агресії, боротьба з пропагандою є дуже важливим аспектом захисту суверенітету держави. Таким чином, контрпропаганда є доволі дієвим засобом забезпечення інформаційної безпеки для держави, вона набуває вагомого значення і стає джерелом об'єктивного інформування суспільства як у самій країні, так і поза її межами. Контрпропагандистські технології працюють на випередження реакції опонента і спрямовані на зменшення поширення пропаганди агресора в майбутньому.

У період повномасштабної війни з боку Росії проти України і одночасного ведення інформаційної війни Центр протидії дезінформації при Раді національної безпеки і оборони України є головною державною організацією, що активно бореться з російською пропагандою. Завдяки Центру протидії дезінформації при Раді національної безпеки і оборони України можливе спростування пропаганди з боку Росії, що, у свою чергу, позитивно впливає на забезпечення інформаційної безпеки нашої країни. Крім того, вищі посадові особи держави ведуть офіційні сторінки, де активно сприяють виявленню та протидії недостовірним інформаційним потокам. Візьмемо до прикладу офіційну сторінку радника голови Офісу Президента України М. Подоляка у твіттері. У своєму твіттер-акаунті М. Подоляк активно висвітлює перебіг подій воєнного часу в Україні і поширює пости зі спрос-

туванням недостовірної інформації [7]. Також в Україні створено значний масив каналів у соцмережах, які завдяки лідерам думки з боку українського суспільства пропонують перевірену офіційну інформацію та аналітичні матеріали, рекомендують інші достовірні канали, а також завдяки чітким і правдивим даним, які підтверджуються численними доказами, виграють інформаційну війну.

Не менш важливим напрямом інформаційної політики, зазначеним у Законі України «Про інформацію» від 02.10.1992 р. № 2657-ХІІ, є сприяння міжнародній співпраці в інформаційній сфері та входженню України у світовий інформаційний простір [8]. Важливо зазначити про те, що російська агресія проти України вплинула на переосмислення поняття національної безпеки не лише в середині нашої країни. Для багатьох країн стало очевидним, що міжнародно-правові методи не завжди дають змогу забезпечити національну безпеку суверенної держави й відвернути воєнне втручання ззовні [1]. У кіберпросторі РФ веде війну не лише проти України, а й проти багатьох країн світу. Так, наприклад, АрміяInfoгт продовжує інформувати читачів про методи протидії кіберзагрозам цивілізованих країн світу та наскільки щільно замкнені їхні цифрові «двері» для російських кіберзлочинців. Зокрема, у квітні минулого року в місті Таллінн (Естонія) під керівництвом Об'єднаного центру передових технологій з кібербезпеки НАТО (NATO CCDCOE) підрозділами кібербезпеки країн НАТО спільно з колегами з 32 країн проведено навчання Locked Shields-2022. 1 квітня 2022 р. міністри внутрішніх справ та оборони Нідерландів презентували законопроект («Тимчасовий закон AIVD і MIVD щодо протидії країнам із наступальною кіберпрограмою»), який має надати більше повноважень Загальній службі розвідки та безпеки (AIVD) та Військовій службі розвідки та безпеки (MIVD). Уряд Нідерландів вважає, що РФ упродовж останнього часу значно посилила інтенсивність здійснення кібератак проти Нідерландів з метою шпигунства, операцій впливу або диверсій і вони мають тенденцію до зростання. Своєю чергою ухвалення закону дасть змогу AIVD і MIVD ефективніше застосовувати свої повноваження, зокрема проникнення в автоматизовані мережі та перехоплення цифрових даних (без необхідності надання попереднього запиту на дозвіл їхнього здійснення). До речі, фахівці кіберцентру підприємства турецького оборонно-промислового комплексу STM підготували документ «Доповідь про кіберзагрози за січень-березень 2022 року». У ньому особлива увага приділяється діяльності окремих російських хакерських груп (Sandworm, APT28) та надається аналіз кібероперацій під час російсько-української війни.

З наведеного можна зробити висновок, що західні країни рівень кіберзагроз оцінюють на високому рівні. Насамперед причиною зазначеного

виступає політична та економічна підтримка України, надання нам військово-технічної та інших видів допомоги [9].

Як уже раніше зазначалось, інформаційно-аналітичний компонент відіграє важливу роль, особливо під час військових дій, але особливої значущості набуває керування інформаційними потоками.

Сучасний стан інформаційного простору України показує, що аналітична діяльність є важливою ланкою інформаційної роботи. Але аналітичні служби, які функціонують в Україні, досить розпорошені. Вони працюють автономно за конкретними оперативними чи постійно діючими запитами абонентів, при цьому між ними повністю відсутня координація, зокрема для спільного формування та використання джерельної бази. Функціонування в умовах війни різних інформаційно-аналітичних центрів чи підрозділів, на нашу думку, можуть мати як позитивний, так і негативний вплив на довіру населення. На протигагу таким центрам вже досить тривалий період часу і при будь-яких політичних чи, як на сьогодні, військових умовах працюють такі підрозділи як Національна юридична бібліотека (НЮБ) та Служба інформаційно-аналітичного забезпечення органів державної влади (СІАЗ) Національної бібліотеки України ім. В. І. Вернадського. Під час інформаційної війни бібліотеки також мають потужний вплив на споживачів, бо завжди володіють великим арсеналом інформації, оскільки саме бібліотеки показують рівень розвитку науки, освіти та культури, а також його історію.

Аналіз політичної ситуації через аналіз загальнодоступної інформації є ключовим і необхідним елементом забезпечення ефективної діяльності будь-якого державного органу, потрібно негайно проводити інформаційно-аналітичний аналіз інформаційного поля не лише власної країни, але проводити щоденні дослідження інформаційного простору зарубіжних країн. Саме тому, з початком повномасштабного вторгнення співробітниками НЮБ проводиться щоденний аналіз зарубіжних ІНО ЗМІ з метою:

- моніторингу, збору, аналізу, оцінки, зберігання оперативної та корисної інформації, що стосується України;
- проведення оцінки даних, визначення, якою мірою вони є корисними, наскільки вони відповідають достовірності, актуальності та інформативності документа-носія, надійності джерела;
- з'ясувати найбільш популярні зарубіжні джерела інформування щодо зацікавленості перебігу подій в Україні;
- з'ясувати зацікавленість щодо перебігу подій в Україні на початок військових дій до сьогодні;
- з'ясувати засоби маніпуляції на європейську аудиторію Російською Федерацією;

– виявити точки зору зарубіжних лідерів та населення до фактів та подій, повноти, точності, своєчасності;

– правдиве, не викривлене інформування в аналітичних матеріалах.

Якщо коротко щодо наших висновків: реально кількість матеріалів дещо зменшилася з першого місяця війни до лютого 2023 р. На початок війни до 50 актуальних реферативних записів за добу, на початок лютого – 30–37 реферативних записів за добу. Основними темами зарубіжних ЗМІ були: проблема біженців; санкції; реакційна політика українських, російських, зарубіжних лідерів на ті чи інші події; співпраця з РФ в умовах війни; роль Білорусі у військовому конфлікті. На сьогодні ці теми також є актуальними, можливо, у більш стриманій кількості стосовно однієї теми, дещо зі зміненими поглядами, як, наприклад, що стосується військової допомоги Україні, участь певних країн (як, наприклад, Іран, Білорусь) у війні. Утім важливо, що новини про війну до сьогодні є актуальними і не зникли з інформаційного простору зарубіжних ЗМІ. Більше того, проаналізувавши реферативні записи за рік, помітно позитивні тенденції у висвітленні війни в Україні зарубіжними ЗМІ.

По-перше, нині значно більше новин з аналітикою, «чому Україна перемагає», а також із меседжами, «як Росія все програла». Останнім часом багато матеріалів про контрнаступ та його важливість.

По-друге, в іноземній пресі дедалі частіше з'являються пояснення глобальних економічних процесів на кшталт інфляції у ЄС як результату агресії Росії. Тобто в західних читачів правильно формується причинно-наслідковий зв'язок, що в економічних проблемах великою мірою винна саме Росія.

По-третє, в іноземних ЗМІ лунає багато закликів до нових обмежувальних заходів та санкцій проти РФ.

По-четверте, у деяких країнах зник термін «українська криза» чи «український конфлікт», а з'явився термін «війна», «військова агресія» [10].

Обов'язковим для нашої держави на сьогодні бачиться моніторинг інформаційного простору, його проведення сприятиме виявленню загроз інформаційній безпеці у військовій сфері, а також надаватиме якісну оцінку рівню інформаційного впливу на елементи інформаційної інфраструктури сектору безпеки і оборони України, а це, у свою чергу, дасть змогу розробляти адекватні контрзаходи з нейтралізації інформаційних загроз. Цілодобовий моніторинг інформаційного простору, як зазначає В. Рахімов, дасть змогу обґрунтовано спрогнозувати підвищення рівня небезпеки, своєчасно відрегулювати на його зростання або вжити адекватних заходів щодо запобігання

переростанню в загрозу, що значно підвищить ефективність виявлення та оцінки загроз національній безпеці України в інформаційній сфері [11].

Висновки. Таким чином нагальним завданням сьогодення є визначення концептуальних, теоретичних і практичних підходів щодо протидії російській агресії в інформаційному просторі сучасної України, у тому числі за досвідом країн-членів НАТО.

У період військових дій спостерігається поява нових та посилення традиційних інформаційних загроз національній безпеці. Це вимагає інтенсифікації інформаційно-аналітичної роботи відповідних структур.

Організація засобів протидії негативному інформаційному впливу, пов'язаних з користуванням соціальними мережами, сприяє особливому розвитку інформаційно-аналітичної діяльності в державі та створенню загальнодержавної системи духовних цінностей. Це є просто необхідністю сьогодення. У часи ведення війни боротьба з пропагандою є дуже важливим елементом захисту суверенітету держави, оскільки зараз країна-агресор приділяє велику увагу веденню саме інформаційної війни і поширюючи пропаганду в соціальних мережах. І таким чином контрпропаганда стає джерелом об'єктивного інформування самого суспільства та формування іміджу цілої держави. А зміцнення позитивного іміджу України, як внутрішнього, так і зовнішнього, необхідне тому, що він безпосередньо впливає на політичну, економічну та культурну перспективу розвитку всієї країни.

Таким чином, війна вимагає швидкої реакції на виклики та загрози, що виникають. Але швидкі рішення потребують перевіреної інформації, проаналізованої та спрогнозованої. Окремо слід зазначити, що нині в Україні проводиться реакційна політика на події та факти, які вже відбулися, а потрібна політика на випередження. Повномасштабна війна в Україні ще раз показала, наскільки важливо вміти фільтрувати інформацію та проводити якісний відбір та аналіз інформації. Адже на її перебіг впливають не тільки здобутки на фронті, а й користувачі соцмереж, медійники, громадські аналітики й розслідувачі. Тож важливо відповідально ставитися до всього контенту – і того, який ми споживаємо, і який поширюємо.

Список бібліографічних посилань

1. Козьма В. В. Інформаційна зброя Російської Федерації як чинник сучасної геополітики. *Гібридна війна: сутність, виклики та загрози : зб. матеріалів круглого столу (Київ, 8 лип. 2021 р.)* : електрон. вид. / Нац. акад. Служби безпеки України. Київ : НА СБУ, 2021. С. 26–30. URL: https://academy.ssu.gov.ua/uploads/p_57_28744724.pdf

2. Новакова О. В. Пропагандистські наративи як зброя Російської Федерації в гібридній війні проти України. *Гібридна війна: сутність, виклики та загрози : зб. матеріалів круглого столу (Київ, 8 лип. 2021 р.)* : електрон. вид. / Нац. акад. Служби безпеки України. Київ : НА СБУ, 2021. С. 20–23. URL: https://academy.ssu.gov.ua/uploads/p_57_28744724.pdf
3. Дорогих С. О. Щодо питань інформаційної безпеки як напряму інформаційної політики України в умовах війни. *Інформація і право*. № 2(41). 2022. С. 133–137. URL: http://ippi.org.ua/sites/default/files/17_20.pdf
4. Деякі питання забезпечення функціонування інформаційно-комунікаційних систем, електронних комунікаційних систем, публічних електронних реєстрів в умовах воєнного стану : Постанова Кабінету Міністрів України від 12.03.2022 р. № 263. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/263-2022-п#Text>
5. Щодо реалізації єдиної інформаційної політики в умовах воєнного стану : Рішення Ради національної безпеки і оборони України від 19.03.2022 р. № 152/2022. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/n0004525-22#Text>
6. Про нейтралізацію загроз інформаційній безпеці держави : Рішення Ради національної безпеки і оборони України від 18.03.22 р. № 151/2022. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/n0003525-22#Text>
7. Калниболотська Є. В. Забезпечення інформаційної безпеки України в соціальних мережах в умовах повномасштабної воєнної агресії Російської Федерації проти України. Київ : Нац. авіац. ун-т, 2022. URL: <https://er.nau.edu.ua/handle/NAU/55680>
8. Про інформацію : Закон України від 02.10.1992 р. № 2657-XII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2657-12#Text>
9. Що нині відбувається на світових кіберфронтах протистояння російській агресії. *АрміяInform*. URL: <https://armyinform.com.ua/2022/05/30/shho-nyni-vidbuvayetsya-na-svitovyh-kiberfrontah-protystoyannya-rosijskij-agresiyi/>
10. Не кількістю, а якістю. Як змінилися згадки про війну в Україні в західних медіа. *LB.ua*. URL: https://lb.ua/blog/yaroslav_zhelezniak/528915_kilkisty_yakisty_yak_zminilisy.html
11. Рахімов В. В. Моніторинг інформаційного простору з метою виявлення загроз інформаційній безпеці України у воєнній сфері. *Інформаційний вимір гібридної війни: досвід України* : матеріали міжнар. наук.-практ. конф. Київ : НУОУ, 2017. С. 71–72. URL: <https://nuou.org.ua/assets/documents/zbirn-gibr-mizhn-konf.pdf>

References

1. Kozma, V. (2021). Informatsiina zbroia Rosiiskoi Federatsii yak chynnyk suchasnoi heopolityky [The information weapon of the Russian Federation as a factor of modern geopolitics]. *Hibrydna viina: sutnist, vyklyky ta zahrozy: zb. materialiv kruhloho stolu (Kyiv, 8 lyp. 2021 r.): elektron. vyd. – Hybrid War: Essence, Challenges and Threats: coll. materials of the round table (Kyiv, July 8, 2021): electronic. kind. (pp. 26–30). Kyiv: Nats. akad. Sluzhby bezpeky Ukrainy [in Ukrainian]. Retrieved from https://academy.ssu.gov.ua/uploads/p_57_28744724.pdf*
2. Novakova, O. (2021). Propahandystski naratyvy yak zbroia Rosiiskoi Federatsii v hibrydnoi viini proty Ukrainy [Propaganda narratives as the Russian Federation weapon in the hybrid war against Ukraine]. *Hibrydna viina: sutnist, vyklyky ta zahrozy: zb. materialiv kruhloho stolu (Kyiv, 8 lyp. 2021 r.): elektron. vyd. – Hybrid War: Essence, Challenges and Threats: coll. materials of the round table (Kyiv, July 8, 2021): electronic. kind. (pp. 20–23). Kyiv: Nats. akad. Sluzhby bezpeky Ukrainy [in Ukrainian]. Retrieved from https://academy.ssu.gov.ua/uploads/p_57_28744724.pdf*
3. Dorohykh, S. (2022). Shchodo pytan informatsiinoi bezpeky yak napriamu informatsiinoi polityky Ukrainy v umovakh viiny [Regarding issues of information security as a direction of Ukraine's information policy in wartime conditions]. *Informatsiia i pravo – Information and Law, 2(41)*, 133–137 [in Ukrainian]. Retrieved from http://ippi.org.ua/sites/default/files/17_20.pdf
4. Deiaki pytannia zabezpechennia funktsionuvannia informatsiino-komunikatsiinykh system, elektronnykh komunikatsiinykh system, publichnykh elektronnykh reiestriv v umovakh voiennoho stanu: Postanova Kabinetu Ministriv Ukrainy vid 12.03.2022 r. № 263 [Some issues of ensuring the functioning of information and communication systems, electronic communication systems, and public electronic registers under martial law conditions: Resolution of the Cabinet of Ministers of Ukraine dated March 12, 2022 No. 263]. [in Ukrainian]. Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/263-2022-n#Text>
5. Shchodo realizatsii yedynoi informatsiinoi polityky v umovakh voiennoho stanu: Rishennia Rady natsionalnoi bezpeky i oborony Ukrainy vid 19.03.22 r. № 152/2022 [Regarding the implementation of a unified information policy under martial law: Decision of the National Security and Defense Council of Ukraine dated March 19, 2022 No. 152/2022]. [in Ukrainian]. Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/n0004525-22#Text>
6. Pro neutralizatsiiu zahroz informatsiinii bezpetsi derzhavy: Rishennia Rady natsionalnoi bezpeky i oborony Ukrainy vid 18.03.22 r. № 151/2022. [On the

neutralization of threats to the information security of the state: Decision of the National Security and Defense Council of Ukraine dated March 18, 2022 No. 151/2022]. [in Ukrainian]. Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/n0003525-22#Text>

7. Kalnybolotska, Ye. (2022). Zabezpechennia informatsiinoi bezpeky Ukrainy v sotsialnykh merezhakh v umovakh povnomashtabnoi voiennoi ahresii Rosiiskoi Federatsii proty Ukrainy [Ensuring information security of Ukraine in social networks during the full-scale military aggression of the Russian Federation against Ukraine]. *Kyivskyi natsionalnyi aviatsiinyi universytet* [in Ukrainian]. Retrieved from <https://dspace.nau.edu.ua/bitstream/NAU/55680/1/2022%20КВАЛІФІКАЦІЙНА%20РОБОТА%20КАЛНИБОЛОТСЬКА%20С.В..pdf>

8. Pro informatsiiu: Zakon Ukrainy vid 02.10.1992 r. № 2657-XII [On information: Law of Ukraine of October 2, 1992 No. 2657-XII]. [in Ukrainian]. Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2657-12#Text>

9. Shcho nyny vidbuvaetsia na svitovykh kiberfrontakh protystoiannia rosiiskii ahresii [What is currently happening on the world's cyber fronts in the face of Russian aggression]. *ArmiiaInform* [in Ukrainian]. Retrieved from <https://armyinform.com.ua/2022/05/30/shho-nyni-vidbuvaetsya-na-svitovyh-kiberfrontah-protystoyannya-rosijskij-agresiyi/>

10. Ne kilkistiu, a yakistiu. Yak zminylysia zghadky pro viinu v Ukraini v zakhidnykh media [Not in quantity, but in quality. How the records of the war in Ukraine have changed in the Western media]. *LB.ua* [in Ukrainian]. Retrieved from https://lb.ua/blog/yaroslav_zhelezniak/528915_kilkistyu_yakistyu_yak_zminilysya.html

11. Rakhimov, V. (2017). Monitorynh informatsiinoho prostoru z metoiu vyivlennia zahroz informatsiinii bezpetsi Ukrainy u voiennoi sferi [Monitoring of the information space in order to identify threats to the information security of Ukraine in the military sphere]. *Informatsiinyi vymir hibrydnoi viiny: dosvid Ukrainy: materialy mizhnar. nauk.-prakt. konf. – The Information Dimension of the Hybrid War: the Experience of Ukraine: Materials of the International Science and Practice Conferences.* (pp. 71–72). Kyiv [in Ukrainian]. Retrieved from <https://nuou.org.ua/assets/documents/zbirn-gibr-mizhn-konf.pdf>

Стаття надійшла до редакції 17.03.2023.

Oksana Karaschuk,

Junior Research Associate,

V. I. Vernadsky National Library of Ukraine

3 Holosiivskyi Ave., Kyiv 03039, Ukraine

e-mail: karaoksana@ukr.net

ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-2929-3858>

Information and Analytical Activity under Conditions of Russian Aggression

The researches of both Ukrainian and foreign researchers are analyzed. The article emphasizes that today under conditions of the armed invasion of the Russian Federation in Ukraine, as well as in time of the information war, the problem of systematization and protection of the Ukrainian information space acquires a particularly acute and weighty importance. The impact on the individual's consciousness with the help of mass media was monitored. It is noted that the aggressor country attaches great importance to propaganda and manipulation in social networks, as well as the use of fake information. Today it becomes clear that productive and operational information activities can significantly improve the state's aspirations to resolve conflict situations. The work gives examples of directions of information policy of Ukraine to ensure the information security of the state, and also analyzes some methods of countering cyber threats of foreign countries. The current state of the information space of Ukraine shows that analytical activity is an important part of information work. But analytical services operating in Ukraine are quite scattered. It is noted that the information and analytical structures of the V. Vernadsky National Library of Ukraine play an important role in the preparation of analytical products, monitoring of the information space, identification of threats to information security, and provides a qualitative assessment of the level of information influence on the country both within the country itself and outside its borders. The article proves that a necessary element of ensuring the effective operation of any state body is to immediately carry out an information-analytical analysis of the information field not only of one's own country, but also daily research of the information space of foreign countries. That is why, with the beginning of the full-scale invasion, the employees of the National Law Library conducted a daily analysis of foreign mass media and made certain conclusions based on abstract records for the first year of the war. It has been proven that communication is a strategic tool in the development of the modern information society, thanks to which society receives true information, and the information and analytical activities of libraries should be directed to the meeting modern users' information requests.

Keywords: information war, military aggression, manipulation, information security, analytical activity, information and analytical services, propaganda, foreign mass media, social media, information, monitoring.